

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ (Ι.Τ.Ε.Κ.)

ΤΜΗΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Εργαστήριο Καινοτομίας

«Ενσωμάτωση των βασικών αρχών της Ανοικτής Διακυβέρνησης
στην υλοποίηση Δημόσιων Πολιτικών»

Ομάδα Εμπειρογνομώνων Εισηγητών:

Αναγνώστου Κωνσταντίνος

Μπάγιας Αιμίλιος

Νόου Κλεάνθης

Παπαζαρίφης Αναστάσιος

Στασής Αντώνιος

Τσαρτσάρα Αναστασία

Συντονιστής έργου:

Κοκκάλας Χρήστος

Επιμελητής:

Κουρτέσης Αλέξανδρος

Αθήνα, Οκτώβριος 2023

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Παρουσιάσεις - Θέσεις Εμπειρογνομώνων.....	5
1. Βασικές Αρχές της Ανοικτής Διακυβέρνησης	5
2. Ενδυνάμωση συμμετοχικότητας και συνεργασίας με την Κοινωνία των Πολιτών, Ψηφιακές Δεξιότητες	8
3. Προώθηση της Ανοικτής Διακυβέρνησης στον σχεδιασμό πολιτικών	11
4. Ανοικτή Διακυβέρνηση, Συμμετοχικότητα, Διεθνείς Οργανισμοί – Καλές Πρακτικές.....	13
5. Προσαρμογή καλών πρακτικών Ανοικτής Διακυβέρνησης στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ελλάδας, καλές Πρακτικές από την Βουλή των Ελλήνων	15
6. Whistleblowing Platform. Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Υποβολής Αναφορών (v. 4990/2022).....	16
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπεράσματα Εργαστηρίου Καινοτομίας. Προτάσεις Πολιτικής.....	19
1. Βασικά Ζητήματα που αναφέρθηκαν στο Εργαστήριο.....	19
2. Προτάσεις για τη δημιουργία ενός οδικού χάρτη.....	21
3. Προτάσεις για περιεχόμενο επιμορφωτικού προγράμματος στο ΕΚΔΔΑ:	26

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ινστιτούτο Τεκμηρίωσης, Έρευνας και Καινοτομιών (ΙΤΕΚ) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ), στο πλαίσιο της αποστολής του, διερευνά τρόπους για την αντιμετώπιση φαινομένων δυσλειτουργίας στο Δημόσιο και εισάγει καινοτόμες μεθόδους, διαδικασίες και προσεγγίσεις στη Δημόσια Διοίκηση.

Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Open Government Partnership (OGP) διοργανώνει σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.), εργαστήριο καινοτομίας για τη βέλτιστη αξιοποίηση και διάθεση των Ανοικτών Δεδομένων από τους φορείς της Δημόσιας Διοίκησης με τίτλο:

«Ενσωμάτωση των βασικών αρχών της Ανοικτής Διακυβέρνησης στην υλοποίηση Δημόσιων Πολιτικών»

Το Εργαστήριο υλοποιήθηκε στη βάση της γενικής διαπίστωσης ότι δεν υπάρχει ένα συνεκτικό πλαίσιο διαχείρισης, αξιοποίησης και διάθεσης των ανοικτών δεδομένων στους φορείς της διοίκησης. Επιπλέον υπάρχει έλλειμμα κατανόησης της σημασίας και της δυναμικής ανάπτυξης της Ανοικτής Διακυβέρνησης από το ανθρώπινο δυναμικό της διοίκησης και ευαισθητοποίησή του.

Στόχος του εργαστηρίου καινοτομίας είναι η ενεργοποίηση και κινητοποίηση της Δημόσιας Διοίκησης για τη μέγιστη δυνατή προώθηση και ενσωμάτωση των αρχών της Ανοικτής Διακυβέρνησης στη λειτουργία της.

Ειδικότερα το εργαστήριο εστίασε στα ακόλουθα ζητήματα:

- Ενσωμάτωση των βασικών αρχών της Ανοικτής Διακυβέρνησης στην υλοποίηση δημόσιων πολιτικών.
- Προσαρμογή καλών πρακτικών Ανοικτής Διακυβέρνησης στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ελλάδας.
- Ενίσχυση της δημόσιας συμμετοχής σε ζητήματα Ανοικτής Διακυβέρνησης – δράσεις ευαισθητοποίησης για την «ωρίμανση» της Κοινωνίας των Πολιτών.

Οι εργασίες του Καινοτόμου Εργαστηρίου διεξήχθησαν το διήμερο 4 και 5 Οκτωβρίου στο ΕΚΔΔΑ.

Οι συμμετέχοντες ήταν:

Εμπειρογνώμονες – Εισηγητές:

Κωνσταντίνος Αναγνώστου, Προϊστάμενος Τμήματος Τεχνικής Υποστήριξης και Μέριμνας Εξοπλισμού, Βουλή των Ελλήνων

Αιμίλιος Μπάγιας, Αναπληρωτής Προϊστάμενος Τμήματος Ανοικτής Διακυβέρνησης και Διαφάνειας, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Κλεάνθης Νόου, Τμήμα Παρακολούθησης & Υλοποίησης Έργων, Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Αναστάσιος Παπαζαρίφης, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό, OGP Greece Εθνικό Σημείο Επαφής, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Αντώνιος Στασής, Γενικός Διευθυντής Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Αναστασία Τσαρτσάρα, Προϊσταμένη του Τομέα Εσωτερικών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Δικαιοσύνης και Θεσμών, Προεδρία της Κυβέρνησης

Συντονιστής:

Χρήστος Κοκκάλας, Προϊστάμενος Τμήματος Καινοτομίας και Βέλτιστων Πρακτικών, Υπουργείου Εσωτερικών

Επιμελητής – Rapporteur:

Αλέξανδρος Κουρτέσης, Προϊστάμενος Τμήματος Έρευνας και Καινοτομίας, Ινστιτούτο Τεκμηρίωσης Έρευνας και Καινοτομίας, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης

Παρατηρητές:

Στις εργασίες καινοτομίας του εργαστηρίου συμμετείχαν 14 στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης, τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των οποίων, συνδέονται με την εισαγωγή πολιτικών Ανοικτής Διακυβέρνησης με δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων και ερωτήσεων.

Η διάρθρωση του προγραμματισμού του εργαστηρίου εμπεριείχε:

- Παρουσίαση του κεντρικού σκοπού και των επιμέρους στόχων του εργαστηρίου, καθώς και της πορείας των εργασιών, με βάση τους θεματικούς άξονες.
- Παρουσίαση εξειδικευμένων προτάσεων-θέσεων από τους Εμπειρογνώμονες-Εισηγητές.
- Διάλογο και Καταιγισμό ιδεών ως προς τη διαμόρφωση ενός ενιαίου κειμένου πολιτικής – σχεδίου δράσης για το σύνολο του εργαστηρίου καινοτομίας.
- Επιγραμματική παρουσίαση, από τον Συντονιστή, των αποτελεσμάτων και των βασικών συμπερασμάτων που προέκυψαν από τις δύο ημέρες των εργασιών.

Το χρονικό διάστημα μετά τη λήξη του εργαστηρίου καινοτομίας οι Εμπειρογνώμονες-Εισηγητές προχώρησαν σε συνεργασία που οδήγησε στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης πρότασης, για την ενσωμάτωση των βασικών αρχών της Ανοικτής Διακυβέρνησης στην υλοποίηση δημόσιων πολιτικών, καθώς και σε έναν οδικό χάρτη για τον σχεδιασμό επιμορφωτικού προγράμματος από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του ΕΚΔΔΑ, με σκοπό τη διάχυση των αρχών της Ανοικτής Διακυβέρνησης, την ενίσχυση της κουλτούρας αξιοποίησης των ανοικτών δεδομένων και την εκπαίδευση διαχειριστών ανοικτών δεδομένων.

Επισημαίνεται ότι τα εργαστήρια Καινοτομίας έχουν ενταχθεί στο πλαίσιο των δράσεων του Ινστιτούτου Τεκμηρίωσης, Έρευνας και Καινοτομιών, θέτοντας ως στόχο την παραγωγή και εφαρμογή ολοκληρωμένων προτάσεων που ενισχύουν την υλοποίηση Δημόσιων Πολιτικών, χρησιμοποιώντας ως βασική μεθοδολογία την διαλεκτική

τεκμηρίωση μέσω προτάσεων προερχόμενων από υψηλής εξειδίκευσης εμπειρογνώμονες.

Α' ΜΕΡΟΣ: Παρουσιάσεις - Θέσεις Εμπειρογνομώνων

1. Βασικές Αρχές της Ανοικτής Διακυβέρνησης

(Α. Μπάγιας)

Η Ανοικτή Διακυβέρνηση ορίζεται από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) ως μια κουλτούρα διακυβέρνησης που προωθεί τις αρχές της **διαφάνειας**, της **ακεραιότητας**, της **λογοδοσίας** και της **συμμετοχής** των ενδιαφερομένων για την υποστήριξη της δημοκρατίας¹ και της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς και από την Open Government Partnership (OGP) ως την έκφραση της **διαφάνειας**, της **λογοδοσίας**, της **κοινωνικής συμμετοχής**, και της τεχνολογικής καινοτομίας².

Είναι, έτσι, εμφανές, ότι βασικοί πυλώνες της Ανοικτής Διακυβέρνησης αποτελούν οι αρχές:

- Της **Διαφάνειας**, η οποία ορίζει ότι η πληροφορία που κατέχεται από τις κυβερνήσεις πρέπει να είναι:
  - Ανοικτή για όλους, χωρίς διακρίσεις.
  - Επικαιροποιημένη με τα τελευταία στοιχεία.
  - Χωρίς κόστος για τους εμπλεκόμενους.
  - Μπορεί να διατεθεί ως Ανοικτά Δεδομένα με συγκεκριμένες προδιαγραφές.
- Της **Λογοδοσίας**, όπου οι κυβερνήσεις είναι υπεύθυνες για τις ενέργειες και τις αποφάσεις τους και λογοδοτούν στους πολίτες για τις αποφάσεις και τις επιδόσεις τους.
- Της **Ακεραιότητας**, όπου εξασφαλίζεται ότι οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι ενεργούν προς το δημόσιο συμφέρον και αποφεύγουν τις συγκρούσεις συμφερόντων.
- Και της **Συμμετοχής**, η οποία προϋποθέτει οι πολίτες έχουν να φωνή στις αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους και ότι οι κυβερνήσεις ανταποκρίνονται στη συμβολή των πολιτών.
- Εκτός των ανωτέρω πρωταρχικών και κοινά αποδεκτών αρχών, αναφέρονται από πολλές πηγές και άλλες αρχές όπως:
- Της Τεχνολογικής Καινοτομίας, με χρήση νέων τεχνολογιών, εργαλείων και προσέγγισης για την βελτίωση της διακυβέρνησης και των δημόσιων παρεχόμενων υπηρεσιών.

---

¹ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/48c4bb26-en/index.html?itemId=/content/component/48c4bb26-en>

² <https://www.opengovpartnership.org/stories/how-about-defining-open-government-principles/>

- Της Συνεργασίας των θεσμών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και σε όλους τους τομείς μεταξύ τους και από κοινού με μη κρατικούς φορείς προς τον ίδιο στόχο, σκοπό και αποτέλεσμα.
- Της Προσβασιμότητας, όπου οι κρατικές πληροφορίες και υπηρεσίες πρέπει να είναι προσβάσιμες σε όλους τους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με αναπηρίες.
- Της Αποδοτικότητας, κατά την οποία οι κυβερνητικές διαδικασίες και οι θεσμοί πρέπει να παράγουν αποτελέσματα που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινωνίας, ενώ κάνουν την καλύτερη χρήση των πόρων που έχουν στη διάθεσή τους.
- Της Αποτελεσματικότητας, που αντανακλά την ικανότητα των κυβερνητικών διαδικασιών και των θεσμών να παράγουν αποτελέσματα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινωνίας.
- Συναντώνται ήδη στην Ελλάδα καλές πρακτικές Ανοικτής Διακυβέρνησης με αναγνωρισμένα αποτελέσματα και ευρείας αποδοχής όπως:
- Το Πρόγραμμα Διαύγεια³ του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης με το οποίο η ανάρτηση των πράξεων των φορέων του Δημοσίου επιτυγχάνει την προσδοκώμενη Διαφάνεια και Λογοδοσία.
- Η Πλατφόρμα Ανοικτής Διαβούλευσης opengov.gr⁴ του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης όπου με την θέση σε δημόσια διαβούλευση σχεδίων νόμων και κανονιστικών πράξεων επιτυγχάνεται σε σημαντικότατο βαθμό η συμμετοχή των πολιτών στην κατάρτιση της Δημόσιας Πολιτικής.

Η Ανοικτή & Συμμετοχική Διακυβέρνηση αποτελεί σημαντική Οριζόντια Παρέμβαση της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025⁵. Η Ελλάδα συμμετέχει στη διεθνή συνεργατική πρωτοβουλία της Open Government Partnership⁶, καταρτίζοντας και εφαρμόζοντας Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση⁷ με αρμόδια υπηρεσία το Τμήμα Ανοικτής Διακυβέρνησης και Διαφάνειας του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και με συνεχή συμμετοχή σε σχετικά συνέδρια, συναντήσεις εμπειρογνομόνων και ομάδες εργασίες. Τα Εθνικά Σχέδια Δράσης (ΕΣΔ) αποτελούν τον πυρήνα της λειτουργίας της OGP. Είναι το προϊόν μιας συν-δημιουργίας και συμμετοχικής διαδικασίας στην οποία η κυβέρνηση και η κοινωνία των πολιτών αναπτύσσουν από κοινού δεσμεύσεις. Τα επιτυχημένα σχέδια δράσης OGP επικεντρώνονται σε σημαντικές εθνικές προτεραιότητες Ανοικτής Διακυβέρνησης και φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις. Σχετίζονται με τις αξίες της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της δημόσιας συμμετοχής και περιέχουν συγκεκριμένες, χρονικά περιορισμένες και μετρήσιμες δεσμεύσεις. Η Ελλάδα ολοκλήρωσε με επιτυχία το μεγαλύτερο μέρος των δεσμεύσεων του 4ου Εθνικού Σχεδίου Δράσης OGP όπως αυτό αποτυπώνεται στην

³ <https://diavgeia.gov.gr/> και <https://mef.diavgeia.gov.gr/>

⁴ <http://www.opengov.gr/>

⁵ https://digitalstrategy.gov.gr/sector/participatory_governance

⁶ <https://www.opengovpartnership.org/>

⁷ <https://www.opengovpartnership.org/members/greece/>

σχετική ιστοσελίδα⁸, που αρχικά αναπτύχθηκε για την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των δεσμεύσεων της χώρας και μετεξελίχθηκε σε Εθνική Ιστοσελίδα OGP Greece, με χρηματοδότηση από τη μονάδα υποστήριξης του OGP.

Για το οργανωτικό σχήμα διοίκησης του 5ου Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ), με επικεφαλής το Τμήμα Ανοικτής Διακυβέρνησης και Διαφάνειας του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και τη συμμετοχή του Εθνικού Σημείου Επαφής, δημιουργήθηκε Focus Group με τη συμμετοχή οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών (Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς, Solidarity Now), δημόσιων φορέων (Γενική Γραμματεία Συντονισμού, ΕΔΥΤΕ), φορέα του επιχειρηματικού κόσμου (ΣΕΒ) και εκπροσώπου του πανεπιστημιακού-ερευνητικού τομέα (ΕΕΛΛΑΚ). Το 5ο ΕΣΔ σχεδιάστηκε και κατατέθηκε επιτυχώς και εγκαίρως το 5ο ΕΣΔ στην OGP στο τέλος Δεκεμβρίου 2022 και μπορεί να βρεθεί στην σχετική σελίδα⁹. Μέρος του τρέχοντος ΕΣΔ και δέσμευση του ΕΚΔΔΑ αποτελεί το παρόν Καινοτόμο Εργαστήριο.

Κατά τη διάρκεια σχεδιασμού και υλοποίησης των ΕΣΔ των κρατών μελών της OGP, Ανεξάρτητος Ελεγκτικός Μηχανισμός (Independent Reporting Mechanism - IRM) συντάσσει και εκδίδει εκθέσεις συμμόρφωσης με τις αρχές και τις ελάχιστες απαιτήσεις που τίθενται προς συμμόρφωση. Η έκδοση και ανάρτηση της τελικής Έκθεσης με τα συμπεράσματα και τις συστάσεις του IRM προς την Ελλάδα αναμένεται στις αρχές Οκτωβρίου.

Για την στρατηγική του το 2023-2028 η OGP προτείνει να προτεραιοποιηθούν οι εξής τομείς πολιτικής:

- Καταπολέμηση της διαφθοράς: πόθεν έσχες, προσδιορισμός της πραγματικής ιδιοκτησίας επιχειρήσεων, κανόνες lobbying, διαφάνεια προμηθειών.
- Χώρους συμμετοχής πολιτών: ελευθερία του συνέρχεσθαι, του συνεταιρίζεσθαι, και της έκφρασης.
- Κλίμα και περιβάλλον: περιβαλλοντολογική δημοκρατία.
- Ψηφιακή Διακυβέρνηση: αυτόματη λήψη αποφάσεων, αλγόριθμοι, και τεχνητή νοημοσύνη.
- Δικαιοσύνη: πρόσβαση στην δικαιοσύνη, δικαιοσύνη για την λογοδοσία, και ανοικτή δικαιοσύνη.
- Θεμέλια της Ανοικτής Διακυβέρνησης: δράσεις για ενίσχυση της συμμετοχικότητας και το δικαίωμα στην πληροφορία.

---

⁸ <https://opengovmonitor.gr/4o-ethinko-sxedio-drashs/>

⁹ <https://opengovmonitor.gr/5o-esd/>

2. Ενδυνάμωση συμμετοχικότητας και συνεργασίας με την Κοινωνία των Πολιτών, Ψηφιακές Δεξιότητες

(Α. Στασής)

Η ενίσχυση της συμμετοχής είναι κομβικό για την Ανοικτή Διακυβέρνηση. Σε σχέση με το παρελθόν έχουν εντοπιστεί ζητήματα που θα πρέπει να βελτιωθούν.

Τα βασικά ζητήματα είναι να εντοπίσουμε τις προϋποθέσεις εκείνες που θα διασφαλίσουν την ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων αλλά και της Κοινωνίας των Πολιτών.

Με βάση αυτό το σκεπτικό θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός δομημένου διαλόγου όπου οι εκπρόσωποι των εμπλεκόμενων θα έχουν τη δυνατότητα να καταθέτουν απόψεις για ένα θέμα προκειμένου τα επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα να γίνονται γνωστά σε όλους τους συμμετέχοντες και στη συνέχεια να υπάρχει αξιολόγηση τους και ένας γόνιμος διάλογος προκειμένου να βγαίνουν κάποια συμπεράσματα τα οποία να δεσμεύουν τους συμμετέχοντες.

Εξαιρέση σε αυτό το γενικό κανόνα μπορεί να είναι ειδικές διατάξεις νόμου που προβλέπουν συγκεκριμένα ζητήματα αλλά και η άποψη και δυνατότητα υλοποίησης τους από τους αρμόδιους φορείς. Οι συμμετέχοντες πρέπει να συμβάλουν με πόρους στην υλοποίηση των συμπερασμάτων που και αυτοί συμμετείχαν και πρότειναν.

Σε διαφορετική περίπτωση ενδέχεται να υπάρχει ανακολουθία μεταξύ συμπερασμάτων και πραγματικής εφαρμογής τους.

Δηλαδή οι συμμετέχοντες δεν πρέπει απλά να κάνουν κριτική επί συγκεκριμένων θεμάτων αλλά να προτείνουν λύσεις και να υποστηρίζουν έμπρακτά την εφαρμογή τους. Δηλαδή ο στόχος δεν είναι να υπαγορεύσουμε τι μπορούν να κάνουν οι άλλοι, αλλά να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε όλοι μαζί οι εμπλεκόμενοι.

Μια απάντηση σε αυτό το μηχανισμό είναι η δημιουργία ενός πολυσυμμετοχικού φόρουμ διαλόγου που θα μπορούν να συμμετέχουν, στελέχη της διοίκησης, Στελέχη της αγοράς, στελέχη από την ακαδημαϊκή κοινότητα αλλά και στελέχη από φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών.

Οι διαδικασίες που αφορούν στη διοίκηση του πολυσυμμετοχικού φόρουμ πρέπει να προσδιορίζουν και διασφαλίζουν:

Την εφαρμογή των δημοκρατικών διαδικασιών που ακολουθούνται για εισήγηση προτάσεων αλλά και τη λήψη αποφάσεων,

Τη συστηματική συνεργασία και τη διασφάλιση της συνέχειας της συνεργασίας των εμπλεκόμενων που θα είναι ανεξάρτητη από το κύκλο ζωής των σχεδίων δράσης Ανοικτής Διακυβέρνησης. Παρατηρείται ότι όταν υπάρχει θέμα κατάρτισης ενός σχεδίου δράσης να υπάρχει μία έντονη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων η οποία όμως στη συνέχεια δεν διατηρείται στο ίδιο επίπεδο.

Για την εξασφάλιση μεγαλύτερης συμμετοχής θα πρέπει τα ηλεκτρονικά μέσα να αξιοποιούνται και εφόσον απαιτείται να διασφαλίζονται και οι απαιτούμενες ψηφιακές δεξιότητες των συμμετεχόντων.

Σημαντικά θέματα που θα πρέπει να προσδιοριστούν για τη δημιουργία ενός πολυσυμμετοχικού φόρουμ είναι:

Η προτεραιοποίηση θεμάτων προς συζήτηση από τους φορείς που αναλαμβάνουν δεσμεύσεις και συμβάλουν με πόρους για την υλοποίηση,

Η επιλογή κατάλληλων συμμετεχόντων ανά θέμα που θα διασφαλίζει υψηλής ποιότητας διάλογο αλλά και τεχνογνωσία για το προς συζήτηση θέμα.

Δημιουργία επιμέρους ομάδων εργασίας με συντονιστές από αρμόδιους φορείς τη δημόσιας διοίκησης, είτε από φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών με συναφή δράση

Βασικά κριτήρια για την επιλογή των κατάλληλων συμμετεχόντων μπορεί να είναι:

Για του φορείς της δημόσιας διοίκησης οι αρμοδιότητες τους σε σχέση με το προς συζήτηση θέμα,

Για φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών βασικό κριτήριο είναι η συναφή δράση με το προς συζήτηση θέμα. Επίσης οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών πρέπει να διαθέτουν ένα καταστατικό που να επιβεβαιώνει τη δημοκρατική και συμμετοχική διαδικασία στη λήψη αποφάσεων και στη κατάρτιση θέσεων για ένα θέμα. Πλέον θα πρέπει να αξιολογείται και η Δημόσια Βάση για τους Οργανισμούς της Κοινωνίας των Πολιτών που έχει υλοποιήσει το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και λειτουργεί το Υπουργείο Εσωτερικών προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι φορείς που έχουν συναφή δράση έχουν ενημερωθεί για την πρόθεση ένταξη ενός θέματος στο πολυσυμμετοχικό φόρουμ,

Για τα Ακαδημαϊκά ιδρύματα η επιστημονική τους δραστηριότητα και εμπειρία με το προς συζήτηση θέμα,

Για τους εκπροσώπους της αγοράς να υπάρχει επαρκής εκπροσώπηση επιχειρήσεων που έχουν επιχειρηματική δραστηριότητα συναφή με το προς συζήτηση θέμα.

Θα πρέπει οι διαδικασίες που θα προσδιοριστούν να θεραπεύουν αστοχίες του παρελθόντος όπως:

A) Καθυστερήσεις και αστοχίες στην επικοινωνία μεταξύ δημοσίων φορέων κυρίως λόγω της διοικητικής δομής - πρακτικής και του κώδικα επικοινωνίας δημοσίων υπηρεσιών,

B) Συμμετέχοντες εκπρόσωποι της Κοινωνίας των Πολιτών που έχουν επιλεγεί είτε από ελάχιστο αριθμό φορέων, είτε χωρίς κάποια κριτήρια των γνώσεων τους ανά θεματική περιοχή,

Γ) Διαδικασίες και κανόνες συμμετοχής στο διάλογο – π.χ. ο πιο θορυβώδης καθοδηγεί τη συζήτηση ανεξάρτητα της συμμετοχικότητας,

Δ) Παράλληλες διαδρομές επιρροής που δεν είναι διαφανείς αλλά έχουν το στοιχείο του αιφνιδιασμού π.χ. προσπάθεια πολιτικής επιρροής δημιουργίας τετελεσμένων εκτός των διαδικασιών και των πρακτικών δομημένου διαλόγου και διαβούλευσης.

Ε) Να υπάρχουν προϋποθέσεις για την αποδοχή και δρομολόγησης δράσεων Ανοιχτής Διακυβέρνησης προκειμένου ο χαρακτηρισμός pretenders για τη χώρα να μην επαναληφθεί. Για το σκοπό αυτό κάθε εμπλεκόμενος εκτός της ιδέας θα συμβάλει και

μέσα υλοποίησης ή/και χρηματοδότησης. Ο δημόσιος φορέας που αναλαμβάνει μία δέσμευση πρέπει να αξιολογεί:

Την ανάγκη που θα καλύψει,

Την πολιτική αποδοχή,

Την Ωριμότητα σε επιχειρησιακό και τεχνικό επίπεδο

Του πόρους που απαιτούνται για την υλοποίηση.

Αξιοποίηση υφιστάμενων πρωτοβουλιών

Θέματα αξιοποίησης εργαλείων και αποτελεσμάτων που δημιουργούνται από το σύνολο της Κοινωνίας,

Όλες οι δράσεις του πολυσυμμετοχικού φόρουμ αλλά και τα αποτελέσματα θα πρέπει να υιοθετούν πρακτικές ανοιχτών αδειών στην επαναχρησιμοποίηση των αποτελεσμάτων.

Παράδειγμα:

Ψηφιακές Δεξιότητες και Ανοιχτή Διακυβέρνηση στο πλαίσιο της Εθνικής Συμμαχίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και την απασχόληση

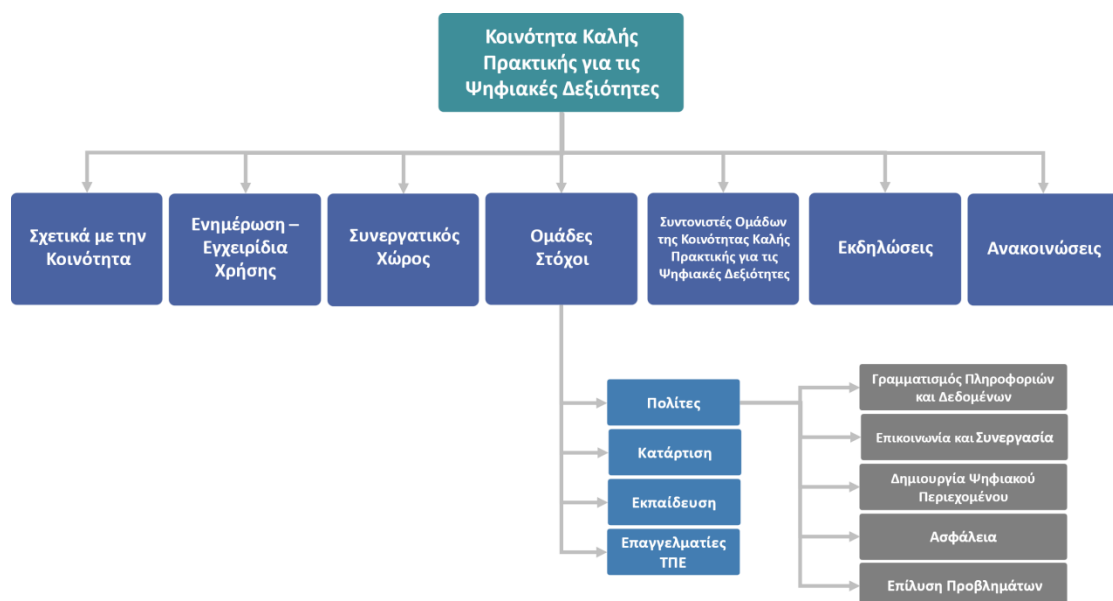
Ζητήματα προς συζήτηση

A) Ο τρόπος οργάνωσης,

B) Η συμμετοχή στην Ανοιχτή Διακυβέρνηση,

Γ) Μηχανισμός συνεχούς συνεργασίας μεταξύ δημόσιων φορέων, Φορέων της Κοινωνίας των πολιτών, Ακαδημαϊκής Κοινότητας και εκπροσώπων της αγοράς που έχουν εξειδίκευση σε θέματα κατάρτισης

Δ) Ψηφιακές Δεξιότητες και Ανοιχτή Διακυβέρνηση στο πλαίσιο της Εθνικής Συμμαχίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και την απασχόληση <https://www.nationalcoalition.gov.gr/>

3. Προώθηση της Ανοικτής Διακυβέρνησης στον σχεδιασμό πολιτικών

(Α. Τσαρτσάρα)

Υπάρχουν πλείστα εργαλεία στη διάθεση των διαμορφωτών πολιτικής (policy makers) για την προώθηση και την ενσωμάτωση των αρχών της ανοικτής διακυβέρνησης κατά τον σχεδιασμό πολιτικών. Λαμβάνοντας υπόψη τις διαδικασίες διαμόρφωσης των δημόσιων πολιτικών, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα, προτείνονται ειδικότερα, τα ακόλουθα:

- Πρόβλεψη ενότητας αφιερωμένης στις αρχές της ανοικτής διακυβέρνησης, εντός του προτύπου των κειμένων πολιτικής (policy papers) που καλούνται να συμπληρώσουν οι εισηγητές της εκάστοτε προωθούμενης δημόσιας πολιτικής.
- Βελτίωση της ιστοσελίδας της «Ανοικτής Διακυβέρνησης» (opengov.gr) με σκοπό την ενίσχυση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων μερών στα υπό διαβούλευση νομοσχέδια.
- Εισαγωγή ειδικής ενότητας στο εργαλείο της Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης, που να απαντά στην προώθηση των αρχών της ανοικτής διακυβέρνησης από την σχεδιαζόμενη πολιτική.
- Χαρακτηρισμός των επιμέρους έργων που περιλαμβάνονται στα Ετήσια Σχέδια Δράσης των Υπουργείων ως προς την συμμετοχή τους στην προώθηση της Ανοικτής Διακυβέρνησης.

Νέα φιλοσοφία

Περαιτέρω, προτείνεται η προώθηση περισσότερο αντισυμβατικών και συμμετοχικών τρόπων ενίσχυσης της ανοικτής διακυβέρνησης, μέσω εργαλείων, μεθόδων και τεχνικών που υποστηρίζουν την ανάπτυξη μίας νέας φιλοσοφίας η οποία θέτει στο επίκεντρο την εμπειρία (user experience) και την ικανοποίηση των αναγκών του ατόμου για το οποίο υλοποιείται ο σχεδιασμός της πολιτικής, προωθεί την συνεργασία και την ομαδικότητα, επιβραβεύει την δοκιμή και τον πειραματισμό, αποδέχεται την αποτυχία, ενώ καλλιεργεί νέες δεξιότητες για την ώθηση της περιέργειας των ατόμων. Εν κατακλείδι, πρόκειται για μία νέα φιλοσοφία που προκαλεί τους συμβατικούς τρόπους και τα όρια της ανθρώπινης σκέψης συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της καινοτομίας.

Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών

Το Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών (ΕΠΑΔ), θεσμοθετήθηκε με το άρθρο 45 του ν. 4635/2019, στοχεύοντας στην αναβάθμιση της ποιότητας του ρυθμιστικού περιβάλλοντος, τον ανασχεδιασμό και την ψηφιοποίηση των διοικητικών διαδικασιών παράλληλα με τη βελτίωση της πληροφόρησης των πολιτών.

Αποτελεί μία κεντρική δημόσια πολιτική οριζόντιας εμβέλειας αλλά ταυτόχρονα κι ένα εργαλείο με σκοπό την ολιστική βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Δημοσίου προς τους πολίτες (G2C), τις επιχειρήσεις (G2B), τους δημοσίους υπαλλήλους και λειτουργούς (G2G) και την εν γένει βελτίωση της σχέσης τους με το κράτος και τις δημόσιες υπηρεσίες, μέσω της καταπολέμησης της περιττής γραφειοκρατίας, κατά τις συναλλαγές. Επιπλέον, το ΕΠΑΔ έχει ως σκοπό την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση

των πολιτών σχετικά με τις αλλαγές που επέρχονται στις διοικητικές διαδικασίες ως απόρροια των προσπαθειών απλούστευσης και ψηφιοποίησης τους, προκειμένου να επιτυγχάνονται τα μέγιστα δυνατά οφέλη.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, το προτεινόμενο σημείο παρέμβασης αφορά στον τρόπο με τον οποίο εργάζονται ομάδες και υπο-ομάδες εργασίας με τελικό στόχο την απλούστευση, προτυποποίηση και ψηφιοποίηση λειτουργιών και διαδικασιών της Δημόσιας Διοίκησης, προωθώντας εν γένει την ανοικτή διακυβέρνηση.

Ειδικότερα, ομάδες εργασίας, προερχόμενες από τους εμπλεκόμενους φορείς εκπαιδεύονται κατάλληλα στις τεχνικές του design thinking και των agile μεθόδων διαχείρισης έργων και κάθονται στο ίδιο τραπέζι με το παραγωγικό δυναμικό της χώρας, τους καλλιτέχνες, τους αθλητές, τις τεχνικές ειδικότητες, την επιστημονική κοινότητα, ακούνε τις ανάγκες των οικογενειών, των μονογονεϊκών νοικοκυριών και τις ποικίλες εκφάνσεις της διαφορετικότητας. Μέσα από εργαστήρια εφαρμογής τεχνικών design thinking, όπου καλούνται να εφαρμόσουν διάφορες τεχνικές από την χαρτογράφηση των χρηστών (stakeholder mapping), την ανάλυση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε χρήστη (persona) και την χαρτογράφηση της διαδρομής του χρήστη (journey map), εστιάζουν στα σημεία κάθε διαδικασίας και υπηρεσίας που καθιστούν την εμπειρία κάθε χρήστη ξεχωριστή, ορίζουν με σαφήνεια την εκάστοτε πρόκληση (challenge definition) και χρησιμοποιούν τεχνικές ιδεασμού (ideation), ώστε σκεπτόμενοι «έξω από κουτί» να οδηγηθούν στην κατάργηση περιττών διοικητικών βαρών, ανασχεδιάζοντας – από κοινού με τα ενδιαφερόμενα μέρη – τη διαδικασία και προσθέτοντας αξία για τον τελικό χρήστη.

Κατά τα επόμενα βήματα, νέα μέλη υπεύθυνα για τις αναγκαίες ρυθμιστικές παρεμβάσεις καθώς και την αναζήτηση ή εφαρμογή των κατάλληλων τεχνολογικών λύσεων, προστίθενται στην ομάδα. Μέσα από την χρήση των ανωτέρω μεθόδων τα νέα μέλη εξοικειώνονται με την συνεργατική κουλτούρα διαμόρφωσης διαδικασιών/υπηρεσιών γεγονός που βελτιώνει περαιτέρω την αποδοτικότητα των ομάδων, ενώ το τελικό αποτέλεσμα ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες του χρήστη και στην βελτίωση της εμπειρίας του επιδεικνύοντας την αναγκαία ευαισθησία και προάγοντας κατά το μέγιστο την καινοτομία και την ανοικτή διακυβέρνηση.

Εργαστήρια Πολιτικής (Policy Labs)

Περνώντας από το πεδίο των υπηρεσιών του δηmosίου σε εκείνο των δημόσιων πολιτικών, η μεγαλύτερη πρόκληση συνίσταται:

- στην ποιότητα της διαβούλευσης με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη,
- στην επίτευξη υψηλού επιπέδου συναίνεσης περί των σχεδιαζόμενων λύσεων,
- στον βαθμό συνδιαμόρφωσης της εκάστοτε πολιτικής,
- στην συνέπεια του συντονισμού από τον σχεδιασμό έως την εφαρμογή.

Ως απάντηση στην ανωτέρω πρόκληση, προτείνεται η ανάπτυξη ενός εξειδικευμένου σχήματος σχεδιασμού δημόσιων πολιτικών, ενός «Εργαστηρίου Πολιτικής» (policy lab), σύμφωνα με την πρακτική αρκετών κυβερνήσεων ανά τον κόσμο, από την Φινλανδία έως την Αυστραλία και τον Καναδά. Πρόκειται για μία δομή, υπαγόμενη στην Προεδρία

της Κυβέρνησης, η οποία στελεχώνεται από σχεδιαστές (designers), διαμορφωτές πολιτικής (policy makers) και ερευνητές (researchers). Σε άμεση συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Συντονισμού, την Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και τις Υπηρεσίες Συντονισμού των Υπουργείων, προτείνει στον Πρωθυπουργό και το Υπουργικό Συμβούλιο οριζόντιες δημόσιες πολιτικές υψηλής δημόσιας αξίας, αναλαμβάνει τον συντονισμό των εμπλεκόμενων μερών για την εκπόνησή τους και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής τους.

Για να επιτύχει τον σκοπό του το «Εργαστήρι Πολιτικής» εφαρμόζει καινοτόμες μεθόδους και συμμετοχικά εργαλεία διαμόρφωσης πολιτικών, βάσει των αρχών του policy design, εμπλέκοντας όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και καθοδηγώντας τα στην από κοινού διαμόρφωση πολιτικών. Με τον τρόπο αυτό και για πρώτη φορά, διασφαλίζεται η ταυτόχρονη συμμετοχή εκπροσώπων συμφερόντων, οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, Ιδρυμάτων, κοινωνικών εταίρων και πολιτών, με την παράλληλη παρουσία νομοτεχνών, γραφειοκρατών και αναλυτών δημόσιων πολιτικών, ενώ μέσα από την αξιοποίηση συνεργατικών εργαλείων και τεχνικών επιδιώκεται η επίτευξη κοινώς αποδεκτών λύσεων διασφαλίζοντας την επιτυχή εφαρμογή των σχεδιαζόμενων πολιτικών και την περαιτέρω προώθηση των αρχών της ανοικτής διακυβέρνησης.

4. Ανοικτή Διακυβέρνηση, Συμμετοχικότητα, Διεθνείς Οργανισμοί – Καλές Πρακτικές

(Α. Παπαζαρίφης)

Οι τρεις αρχές της διαφάνειας, της συμμετοχικότητας και της συνεργασίας αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο μιας ανοικτής διακυβέρνησης. Η διαφάνεια προάγει τη λογοδοσία παρέχοντας σε όλους πληροφορίες σχετικά με το έργο και τις δράσεις της χώρας. Η συμμετοχικότητα επιτρέπει στους πολίτες και στις επιχειρήσεις να συνεισφέρουν με ιδέες και εμπειρογνωμοσύνη, ώστε ο δημόσιος τομέας να μπορεί να χαράξει καλύτερες πολιτικές προς όφελος όλων. Η συνεργασία βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης ενθαρρύνοντας συνέργειες σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και μεταξύ των δημόσιων φορέων και των ιδιωτικών επιχειρήσεων.

Για τη δημιουργία ενός ανοικτού κράτους (Open State) προτείνονται, ως καλές πρακτικές, πέρα του ορισμού Εθνικής Πολιτικής Ανοικτής Διακυβέρνησης και τη θεσμοθέτηση και κατάλληλη στελέχωση αρμόδιας μονάδας συντονισμού, τα ακόλουθα πρακτικά βήματα:

Δημοσίευση δημόσιων δεδομένων στο διαδίκτυο

Για την αύξηση της λογοδοσίας, την προώθηση της ενημερωμένης συμμετοχικότητας του κοινού και τη δημιουργία οικονομικών ευκαιριών, κάθε φορέας οφείλει να λαμβάνει άμεσα μέτρα για να επεκτείνει την πρόσβαση σε πληροφορίες καθιστώντας τις διαθέσιμες στο διαδίκτυο σε ανοικτές μορφές. Όσον αφορά στα δεδομένα, το τεκμήριο είναι υπέρ της διαφάνειας-open by default (στο βαθμό που επιτρέπεται από

το νόμο και δεν υπόκεινται σε περιορισμούς απορρήτου, εμπιστευτικότητας, ασφάλειας ή άλλους περιορισμούς).

Οι φορείς θα σέβονται το τεκμήριο της διαφάνειας με τη δημοσίευση πληροφοριών στο διαδίκτυο (επιπλέον άλλων επιβεβλημένων μεθόδων δημοσίευσης) σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και τις ισχύουσες πολιτικές. Η έγκαιρη δημοσίευση πληροφοριών αποτελεί βασικό στοιχείο της διαφάνειας.

Στο βαθμό που είναι εφικτό, οι υπηρεσίες θα πρέπει να δημοσιεύουν πληροφορίες στο διαδίκτυο σε ανοικτή και δομημένη μορφή που να μπορεί να ληφθεί, να ευρετηριαστεί και να αναζητηθεί με εύχρηστες και κοινότυπες μεθόδους. Ανοικτή μορφή είναι αυτή που είναι αναγνώσιμη από μηχανή και διατίθεται στο κοινό χωρίς περιορισμούς που θα παρεμπόδιζαν την επαναχρησιμοποίηση αυτών των πληροφοριών.

Κάθε υπηρεσία θα δημιουργήσει μια ιστοσελίδα ανοικτής διακυβέρνησης για χρήση ως πύλη ενημέρωσης και ελέγχου για τις σχετικές δραστηριότητες της. Η ιστοσελίδα θα επικαιροποιείται τακτικά. Κάθε ιστοσελίδα ανοικτής διακυβέρνησης θα ενσωματώνει μηχανισμό ανάδρασης με το κοινό, κατ' ελάχιστο για την υποβολή σχολίων και την αξιολόγηση της ποιότητας των δημοσιευμένων πληροφοριών καθώς και για τις δράσεις ανοικτής διακυβέρνησης της υπηρεσίας.

Βελτίωση της ποιότητας της κυβερνητικής πληροφόρησης

Για να βελτιωθεί η ποιότητα των κυβερνητικών πληροφοριών που είναι διαθέσιμες στο κοινό, οι αρμόδιοι φορείς πρέπει να επιβεβαιώσουν ότι οι πληροφορίες συμμορφώνονται με τα βασικά ευρωπαϊκά και εθνικά πρότυπα πληροφοριών και ότι υπάρχουν επαρκείς διαδικασίες για τη συμμόρφωση του συνόλου του φορέα.

Συναφώς, θα πρέπει να ορίσουν το πλαίσιο ποιότητας των πληροφοριών συμπεριλαμβανομένων αλλαγών σε διαδικασίες και την ενσωμάτωση αυτών των σημείων ελέγχου στην υπάρχουσα υποδομή του φορέα.

Δημιουργία και θεσμοθέτηση κουλτούρας ανοικτής διακυβέρνησης

Για να δημιουργηθεί ένα συνεχές και ομοιόμορφο επίπεδο διαφάνειας και λογοδοσίας σε κάθε φορέα, οι αρμόδιοι πρέπει να ενσωματώσουν τις αξίες της διαφάνειας, της συμμετοχικότητας και της συνεργασίας στις καθημερινές λειτουργίες του φορέα τους. Η επίτευξη μιας πραγματικά ανοικτής διακυβέρνησης απαιτεί από όλους την ενσωμάτωση της μεταξύ τους συνεργασίας αλλά και τη δημόσια συμμετοχή στις δραστηριότητές του.

Κάθε φορέας οφείλει να έχει Σχέδιο Δράσης ανοικτής διακυβέρνησης 2ετούς διάρκειας και το οποίο θα επαναξιολογείται ανά έτος. Τα Σχέδια πρέπει να είναι διαθέσιμα και ανοικτά προς όλους.

Με τη συμμετοχή των Επικεφαλής Πληροφοριών (Chief Information Officer) των φορέων, απαιτείται η δημιουργία ομάδας εργασίας που θα εστιάζει στη διαφάνεια, τη λογοδοσία, τη συμμετοχικότητα και τη συνεργασία εντός του συνόλου των φορέων του

δημοσίου. Αυτή η ομάδα, με εκπροσώπηση σε υψηλό επίπεδο θα εξυπηρετεί διάφορες κρίσιμες λειτουργίες, όπως:

- Παροχή χώρου ανοικτού διαλόγου (πχ. data spaces, communities of practice, multistakeholders' forum) για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με καινοτόμες ιδέες για την προώθηση της διαφάνειας, της συμμετοχικότητας και της συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου αξιοποίησης νέων τεχνολογιών, αξιοποίησης της τεχνογνωσίας εμπειρογνομόνων τόσο φορέων του δημοσίου όσο και από τον ιδιωτικό τομέα, και τη δημιουργία συνεργασιών «μεγάλης επίδρασης» (high impact) με τη συμμετοχή ερευνητών, στελεχών του ιδιωτικού τομέα και εκπροσώπων από την κοινωνία των πολιτών,
- Δημιουργία ενός υποστηρικτικού πλαισίου πολιτικής για την Ανοικτή Διακυβέρνηση με τη χρήση νέων μορφών διαφανούς επικοινωνίας μεταξύ κυβέρνησης και πολιτών για ενδυνάμωση των συμμετεχόντων και την μεταξύ τους εμπιστοσύνη.

5. Προσαρμογή καλών πρακτικών Ανοικτής Διακυβέρνησης στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ελλάδας, καλές Πρακτικές από την Βουλή των Ελλήνων

(Κ. Αναγνώστου)

Η Βουλή των Ελλήνων παρέχει πληθώρα πληροφοριών σχετικά με το έργο της και τις αποφάσεις για τη διαχείριση και διοίκηση της στους πολίτες μέσα από τον ιστότοπο της. Σημαντικό υλικό είναι προσβάσιμο προς όλους τους πολίτες: από το πρόγραμμα συνεδριάσεων της Ολομέλειας και των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών μέχρι τα αποτελέσματα των εργασιών για το Νομοθετικό Έργο, τον Κοινοβουλευτικό Έλεγχο και των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών. Το οργανόγραμμα και στοιχεία επικοινωνίας όλης της οργανωτικής της δομής είναι επίσης διαθέσιμα προς όλους. Οικονομικά στοιχεία κομμάτων και αιρετών είναι αναρτημένα σε ειδικά διαμορφωμένη ιστοσελίδα της Επιτροπής Ελέγχου. Σημαντικό στοιχείο προς βελτίωση είναι η παρουσίαση όλης αυτής της πληροφορίας με πιο σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία.

Κοινοβουλευτική Διαφάνεια

Η Κοινοβουλευτική Διαφάνεια επιτρέπει στους πολίτες να ενημερώνονται πληρέστερα για το έργο του Κοινοβουλίου για τη διαχείριση και τη διοίκηση του, την κατάρτιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού του, τις προμήθειές του και τα ζητήματα που αφορούν στο προσωπικό του. Ακολουθώντας το πρότυπο των ανοικτών δεδομένων (open data) όλες οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες μέσα από κατάλληλα API (Ανοικτά Δεδομένα).

Βιβλιοθήκη της Βουλής

Η Βιβλιοθήκη της Βουλής διαθέτει κατάλογο της πλούσιας συλλογής της στο διαδίκτυο, όπως και την πλούσια κοινοβουλευτική συλλογή όπου περιλαμβάνονται, σε έντυπη και ψηφιακή μορφή:

- Κανονισμοί της Βουλής και της Γερουσίας
- Ελληνικά συνταγματικά κείμενα 18ου - 20ού αιώνα, επανησιακά συντάγματα, και συντάγματα του ελληνικού κράτους, από το 1844 έως σήμερα
- πλήρεις σειρές της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, της Εφημερίδος των Συζητήσεων της Βουλής και των Πρακτικών της Βουλής και της Γερουσίας, Ευρετήρια των Πρακτικών των Εθνοσυνελεύσεων, της Βουλής και της Γερουσίας, Στενογραφημένα Πρακτικά της Συντακτικής Συνέλευσης των Κρητών (1899-1910), Επίσημα Πρακτικά της Βουλής των Κρητών (1903-1910)
- αρχείο των εισηγητικών εκθέσεων των νομοσχεδίων, από το 1844 έως σήμερα
- βάση δεδομένων εκλογών, βουλευτών και ευρωβουλευτών
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τεύχη L και C)
- Το περιεχόμενο 3.000 περίπου τίτλων εφημερίδων και περιοδικών του 19ου και 20ού αι. έως το 1953 είναι ελεύθερα προσβάσιμο μέσα από την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη.

Βρίσκεται σε εξέλιξη το έργο της ψηφιακής επεξεργασίας και τεκμηρίωσης των συλλογών της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων, το οποίο περιλαμβάνει 14.000.000 λήψεις εφημερίδων, 795.000 σελίδες κοινοβουλευτικού αρχείου, 71.660 σελίδες αρχείων προσωπικότητας (Γ. Ψυχάρη, Ι. Μεταξά, Γ. Γεννηματά), 600 χειρόγραφους κώδικες, 3.366 χάρτες, 1.300 φωτογραφίες, καθώς και το ακουστικό αρχείο BBC, τα οποία θα γίνουν προσβάσιμα και αναζητήσιμα μέσα από ένα ενιαίο αποθετήριο οργάνωσης και διαχείρισης.

6. Whistleblowing Platform. Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Υποβολής Αναφορών (ν. 4990/2022)

(Κ. Νόου)

Σύνοψη

Η παρούσα μελέτη περίπτωσης αφορά την υλοποίηση ηλεκτρονικής πλατφόρμας υποβολής αναφορών, χρησιμοποιώντας ελεύθερο και ανοικτό λογισμικό, με σκοπό τη συμμόρφωση των φορέων του δημόσιου τομέα με την υποχρέωση καθιέρωσης εσωτερικών διαύλων αναφοράς, σύμφωνα με τα άρθρα 8 και 10 του νόμου 4990/2022 (whistleblowing platform).

Εισαγωγή

Ο νόμος 4990/2022 για την προστασία προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις ενωσιακού δικαίου, αποτελεί ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 του

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2019 (L 305) σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του νόμου 4990/2022, οι φορείς του δημόσιου τομέα έχουν την υποχρέωση καθιέρωσης εσωτερικών διαύλων αναφοράς για την παραλαβή, τη διαχείριση και την παρακολούθηση των αναφορών που τους υποβάλλονται και αφορούν σε παραβιάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου. Σύμφωνα με το άρθρο 10 του νόμου 4990/2022, η εσωτερική αναφορά υποβάλλεται γραπτώς ή προφορικά ή μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας προσβάσιμης και σε άτομα με αναπηρία, η οποία λειτουργεί στον διαδικτυακό τόπο του δημόσιου φορέα.

Η εγκύκλιος με αρ. πρ. ΔΙΔΑΔ/Φ.69/231/οικ:8690/18-05-2023 (ΑΔΑ: 91ΟΚ46ΜΤΛ6-57Ω) του Υπουργείου Εσωτερικών, αναφέρει ότι οι φορείς υποχρεούνται να παρέχουν στον αναφέροντα όλους τους ανωτέρω τρόπους υποβολής της αναφοράς.

Μια ηλεκτρονική πλατφόρμα (whistleblowing platform) αποτελεί ένα διαδικτυακό σύστημα παραλαβής και διαχείρισης αναφορών, μέσω του οποίου διασφαλίζεται η ανωνυμία του καταγγέλλοντος, εφόσον αυτός δεν επιθυμεί να αποκαλύψει την ταυτότητά του, καθώς και η μη ιχνηλασιμότητα της ταυτότητάς του με τεχνικά μέσα. Η πλατφόρμα σχεδιάζεται προκειμένου να δώσει τη δυνατότητα σε κάθε εργαζόμενο ενός φορέα να προβεί ανώνυμα, με ασφάλεια και εμπιστευτικότητα σε αναφορά παράνομων συμπεριφορών και πρακτικών. Με την ολοκλήρωση της αναφοράς, δίνεται η δυνατότητα στον αναφέροντα να παρακολουθεί ανώνυμα την πορεία της αναφοράς του, μέσω ενός μοναδικού 16ψήφιου κωδικού.

Ο αναφέρων (whistleblower) εισάγει την αναφορά του συμπληρώνοντας τα ειδικά πεδία στην οθόνη υποβολής αναφοράς και εφόσον το επιθυμεί, μπορεί να επισυνάψει ηλεκτρονικά αρχεία για να τεκμηριώσει την αναφορά του. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν έγγραφα, φωτογραφίες ή βίντεο. Επιπλέον, η πλατφόρμα παρέχει τη δυνατότητα στον αναφέροντα να ηχογραφήσει ηχητικό μήνυμα με την αναφορά του. Μόλις ο αναφέρων ολοκληρώσει την υποβολή της αναφοράς του, λαμβάνει μια άμεση επιβεβαίωση. Όλες οι πληροφορίες σχετικά με ένα αναφερόμενο περιστατικό αποθηκεύονται ηλεκτρονικά και με ασφάλεια στο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων.

Με την υποβολή της αναφοράς δημιουργείται αυτόματα μια ασφαλή θυρίδα «Post-Box» με ελεγχόμενη πρόσβαση μέσω κωδικού, η οποία χρησιμοποιείται για την υποστήριξη αμφίδρομης επικοινωνίας με τον χειριστή της υπόθεσης, στην περίπτωση που ο αναφέρων επιλέξει να παραμείνει ανώνυμος. Η αλληλεπίδραση με τον αναφέροντα μπορεί να είναι 100% ανώνυμη. Ουσιαστικά, διεξάγεται ένας ανώνυμος διάλογος μεταξύ του Υπεύθυνου Παραλαβής και Παρακολούθησης Αναφορών (Υ.Π.Π.Α.) και του αναφέροντος με σκοπό τη συλλογή περαιτέρω πληροφοριών σχετικά με το αναφερόμενο περιστατικό. Ο αναφέρων δύναται να εισέρχεται περιοδικά σε αυτό το Post-Box για να ελέγχει και να απαντά σε μηνύματα του Υ.Π.Π.Α.

Περιγραφή υλοποίησης

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του νόμου 4990/2022, η ηλεκτρονική πλατφόρμα (whistleblowing platform) λειτουργεί στον διαδικτυακό τόπο του δημόσιου φορέα. Για την υλοποίηση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (whistleblowing platform) του άρθρου 10

του νόμου 4990/2022, χρησιμοποιήθηκε η εφαρμογή ελεύθερου λογισμικού και ανοικτού κώδικα Globaleaks (<https://www.globaleaks.org>).

Η πλατφόρμα μπορεί να εγκατασταθεί και στη συνέχεια να παραμετροποιηθεί σύμφωνα με τις επιχειρησιακές ανάγκες και το λογότυπο του φορέα, είτε σε εικονικούς εξυπηρετητές Linux, είτε στο Κυβερνητικό Νέφος G-Cloud. Η εφαρμογή υποστηρίζει multitenancy λειτουργία και η πληροφορία που αφορά τα διαφορετικά instances είναι ξεχωριστά κρυπτογραφημένη με το κλειδί του κάθε υπεύθυνου διαχείρισης των αναφορών. Έτσι δεν υπάρχει περίπτωση διαρροής πληροφορίας ανάμεσα στα διαφορετικά instances.

Το διαδραστικό περιβάλλον διεπαφής χρήστη (user interface) και το διαχειριστικό περιβάλλον (case management system) είναι διαθέσιμα και στα ελληνικά. Η πλατφόρμα είναι προσβάσιμη μέσω του διαδικτύου από οποιονδήποτε γνωρίζει το HTTPS URL. Επιτρέπει την πρόσβαση τόσο από οποιονδήποτε μοντέρνο browser υπολογιστή όσο και από browser κινητής συσκευής (responsive), δεν απαιτείται η εγκατάσταση κάποιας εφαρμογής (η οποία θα απαιτούσε προσωπικά δεδομένα του χρήστη) και δεν αποθηκεύονται προσωπικά δεδομένα του αναφέροντος (ip address, cookies).

Ο αναφέρων μπορεί να υποβάλει την αναφορά του μέσω ενός πολύ απλού και πλήρως παραμετροποιήσιμου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου ανώνυμα ή επώνυμα. Εκτός από τη φόρμα μπορεί να επισυνάψει και αρχεία παντός τύπου (αρχεία κειμένου, πολυμέσα) ή και να ηχογραφήσει ένα ηχητικό μήνυμα.

Μετά την υποβολή ο αναφέρων λαμβάνει αυτόματη ενημέρωση στην οθόνη του για την επιτυχημένη υποβολή της αναφοράς, καθώς και έναν 16ψήφιο κωδικό με τον οποίο μπορεί να εισέλθει ξανά στην πλατφόρμα ανώνυμα και να ανταλλάξει μηνύματα με τον Υ.Π.Π.Α. για την παροχή επιπλέον στοιχείων ή/και την ενημέρωσή του για την εξέλιξη της αναφοράς. Με αυτό τον τρόπο παρέχεται η δυνατότητα στον χειριστή της αναφοράς να διατηρήσει έναν ανοιχτό διάλογο επικοινωνίας με τον αναφέροντα, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ανωνυμία του τελευταίου.

Μετά την ολοκλήρωση της αναφοράς, ο Υ.Π.Π.Α. λαμβάνει μια ειδοποίηση μέσω email για τη νέα υποβολή, και μέσω του συνδέσμου που περιέχεται στο email οδηγείται, αφού πρώτα συμπληρώσει το όνομα χρήστη και τον κωδικό πρόσβασης (η εφαρμογή υποστηρίζει 2 Factor Authentication), στο διαχειριστικό περιβάλλον της υπόθεσης (case management system) και το περιεχόμενο της αναφοράς.

Αναφορικά με την αυθεντικοποίηση, πέραν της πρόσβασης μέσω HTTPS, υπάρχει και η δυνατότητα πρόσβασης στην εφαρμογή αποκλειστικά μέσω TOR browser, έτσι ώστε η πλατφόρμα να είναι πολύ λιγότερο εκτεθειμένη σε κινδύνους ασφάλειας.

Β' ΜΕΡΟΣ: Συμπεράσματα Εργαστηρίου Καινοτομίας, Προτάσεις Πολιτικής

1. Βασικά Ζητήματα που αναφέρθηκαν στο Εργαστήριο.

- Τα ζητήματα που παρουσιάστηκαν κατά τις εργασίες του Καινοτόμου εργαστηρίου συνοψίζονται στα εξής:
  - Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση : διαδικασία κατάρτισης και συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών.
  - Βασικές Αρχές ΟΟΣΑ και OGP για την Ανοικτή Διακυβέρνηση: Διαφάνεια, λογοδοσία, συμμετοχή, ακεραιότητα. Έννοιες που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη : Αποδοτικότητα, προσβασιμότητα, συνεργασία, ανοικτά δεδομένα, ανοικτές διαδικασίες, ανοικτές άδειες και λογισμικό.
  - Σύνδεση της ανοικτής διακυβέρνησης με την ποιότητα της δημοκρατίας.
  - Καλές πρακτικές στην Ελλάδα: Διαύγεια, open gov.
  - Σημαντικά εργαλεία για την ανοικτή διακυβέρνηση : αρχές ανοικτής διακυβέρνησης,.opengovmonitor.gr, συγκεκριμένες δράσεις καταπολέμησης διαφθοράς από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ενδεικτικά: Lobbying, Whistleblowing), δημιουργία πλαισίου MultiStakeholders' Forum.

- Μέσα από τη διαδικασία και ως αποτέλεσμα των παρεμβάσεων όλων των συμμετεχόντων αναδείχθηκαν τα εξής κρίσιμα ζητήματα:
  - Η επικοινωνία και ο συντονισμός των stakeholders στη διαμόρφωση του Σχεδίου Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση. Πώς διακινείται η πληροφορία μεταξύ των φορέων, ποιος την λαμβάνει, πώς συντονίζεται η διαδικασία πιο αποτελεσματικά;
  - Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και ευρύτερα των stakeholders σε διαδικασίες σχεδιασμού ενεργειών για την ανοικτή διακυβέρνηση. Πώς επιλέγονται οι εκπρόσωποι προκειμένου να εκφράζουν το απαιτούμενο κοινό; Ποιον ρόλο έχουν οι εκπρόσωποι της κοινωνίας στη διαμόρφωση ενεργειών για την ανοικτή διακυβέρνηση π.χ. στην κατάρτιση του Σχεδίου Δράσης OGP.
  - Η διαμόρφωση μιας συνολικής εθνικής πολιτικής για την ανοικτή διακυβέρνηση στο πλαίσιο της οποίας θα ικανοποιούνται οι κατευθύνσεις του Ο.Ο.Σ.Α., OGP και άλλων διεθνών οργανισμών και να μην συμβαίνει το αντίστροφο.
  - Η ενσωμάτωση καινούργιων μεθόδων και εργαλείων που θα βελτιώνουν την πρόσβαση του πληθυσμού χωρίς αποκλεισμούς σε πληροφορίες και η παροχή των πληροφοριών με τρόπο εύχρηστο και κατανοητό.
  - Η ενδυνάμωση του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης και των πολιτών με νέες ικανότητες: Ειδικότερα απαιτείται η εκπαίδευση σε ψηφιακές δεξιότητες αλλά και δεξιότητες συνεργασίας και συμμετοχής στα κοινά για τους πολίτες.
  - Το ΕΚΔΔΑ έχει ενεργό ρόλο στην προώθηση εργαλείων ψηφιακών δεξιοτήτων για το προσωπικό της δημόσιας διοίκησης και την διαμόρφωση των κατάλληλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

- Η Εθνική Ακαδημία Ψηφιακών Ικανοτήτων που διαχειρίζεται το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης μπορεί να ενισχύσει τις δεξιότητες των πολιτών που απαιτούνται προκειμένου αυτοί να συμμετέχουν σε ενέργειες για τον σχεδιασμό και την προώθηση της ανοικτής διακυβέρνησης.
- Για να προωθηθεί η ενσωμάτωση των αρχών της Ανοικτής Διακυβέρνησης στις πολιτικές χρειάζεται ένας οδικός χάρτης ενεργειών/στρατηγική.
- Υπάρχει ανάγκη για βελτίωση της ορατότητας των δράσεων που υλοποιούνται τώρα και στο μέλλον: δημιουργία ενός ενιαίου κέντρου πληροφόρησης αλλά κυρίως ενδυνάμωση των εμπλεκόμενων και σχεδιασμός επικοινωνιακών δικτύων.
- Υφιστάμενα εργαλεία μπορούν να βελτιωθούν προκειμένου να κατευθύνουν καλύτερα τους δημόσιους φορείς. Βελτίωση της Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης (ΑΣΥΡ) με νέα πεδία για την ανοικτή διακυβέρνηση.
- Ενίσχυση της Ψηφιακής ικανότητας των δημόσιων υπαλλήλων ως παράγοντας επιτυχίας του ψηφιακού μετασχηματισμού της Δημόσιας Διοίκησης. Για την αξιολόγηση και την επικύρωση της ανάπτυξης ικανοτήτων, μπορεί να χρησιμοποιηθούν κατάλληλα εργαλεία όπως για παράδειγμα το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ψηφιακών Ικανοτήτων (European Digital Competence Framework for citizens – DigComp. Το πλαίσιο DigComp έχει ήδη αξιοποιηθεί στο πλαίσιο ανάπτυξης της ηλεκτρονικής υπηρεσίας «Εθνική ακαδημία ψηφιακών ικανοτήτων», η οποία είναι διαθέσιμη μέσω gov.gr.
  - Εξίσου σημαντική είναι η Διερεύνηση των ψηφιακών ικανοτήτων που χρειάζεται να αναπτύξουν οι εκπαιδευτές για την ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση και την υποστήριξη των εκπαιδευομένων στην απόκτηση ψηφιακών ικανοτήτων, το Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δημοσίευσε το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για την Ψηφιακή Ικανότητα των Εκπαιδευτών (DigCompEdu), το οποίο εστιάζει πάνω στις ψηφιακές ικανότητες που είναι χαρακτηριστικές για το συγκεκριμένο επάγγελμα.
- Πρόταση για την ανάπτυξη από το ΕΚΔΔΑ ηλεκτρονικής υπηρεσίας με τίτλο «Ψηφιακή Ακαδημία Στελεχών Δημόσιου Τομέα» αντίστοιχη με την «Εθνική ακαδημία ψηφιακών ικανοτήτων».
- Διαδικτυακή Πύλη Ανοικτής Διακυβέρνησης. Προτείνεται το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης να αναπτύξει μια θεματική διαδικτυακή πύλη για την Ανοικτή Διακυβέρνηση, ώστε να υπάρξει ενιαία παρουσία για την ενημέρωση, προβολή, συνεργασία και προώθηση των αντίστοιχων δράσεων και πρωτοβουλιών. Μέσω της πύλης θα μπορούσε να λειτουργήσει μια εργαλειοθήκη, δηλαδή ένα αποθετήριο ανοικτών προτύπων, μεθόδων και εφαρμογών ελεύθερου λογισμικού ανοικτού κώδικα, τις οποίες θα ελέγχει, ως προς την ασφάλεια και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, θα διαχειρίζεται, θα αναβαθμίζει σε νέες εκδόσεις και θα συντηρεί η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων & Ψηφιακής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.
- Διαχείριση έργων ψηφιακού μετασχηματισμού. Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025, εισάγει ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης και

υλοποίησης για όλα τα οριζόντια και κάθετα έργα ψηφιακού μετασχηματισμού του δημόσιου τομέα. Για την υλοποίηση αυτού του νέου μοντέλου προτείνεται η υιοθέτηση της μεθοδολογίας διαχείρισης έργων PM², η οποία αναπτύχθηκε και υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η PM² είναι μια απλή και εύκολη στη χρήση μεθοδολογία, η οποία μπορεί να προσαρμοστεί από τις ομάδες έργων στις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε έργου. Σε επίπεδο φορέα απαιτείται η χρήση μιας εφαρμογής ελεύθερου λογισμικού ανοικτού κώδικα, η οποία να αποτελεί ένα εύχρηστο και συνεργατικό εργαλείο για όλα τα στελέχη του φορέα που εμπλέκονται στην παρακολούθηση, υλοποίηση και συντονισμό ενός έργου. Η εφαρμογή ελεύθερου λογισμικού και ανοικτού κώδικα Redmine (www.redmine.org) είναι διαθέσιμη και στα ελληνικά και διαθέτει όλες τις απαραίτητες λειτουργικότητες που περιλαμβάνει μια σύγχρονη μεθοδολογία διαχείρισης έργων. Κατά συνέπεια, απαιτείται η σχεδίαση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για την παρουσίαση του τρόπου λειτουργίας και διαχείρισης της εφαρμογής, καθώς και των διαθέσιμων δυνατοτήτων, με πρακτικά παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης.

2. Προτάσεις για τη δημιουργία ενός οδικού χάρτη

Παρακάτω παρουσιάζονται προτεινόμενες δράσεις στο υφιστάμενο πλαίσιο όπως προέκυψαν κατά την δεύτερη ημέρα του εργαστηρίου καινοτομίας. Οι δράσεις έχουν ιεραρχηθεί με βάση την προτεραιοποίηση που έδωσαν οι συμμετέχοντες στο εργαστήριο. Για την προτεραιοποίηση έγινε ο παρακάτω συσχετισμός αφού προσμετρήθηκαν οι θετικές με τις αρνητικές αξιολογήσεις για κάθε μια από τις προτάσεις:

Υψηλή προτεραιότητα: 3 και παραπάνω θετικές αξιολογήσεις,

Μέτρια προτεραιότητα: 1-2 θετικές αξιολογήσεις

Κανονική προτεραιότητα : 0 θετικές αξιολογήσεις

Αρνητική προτεραιότητα: 1 ή περισσότερες αρνητικές αξιολογήσεις

Προτεινόμενες δράσεις στο υφιστάμενο πλαίσιο:

1.	Θεσμοθέτηση της πολιτικής για την Ανοικτή Διακυβέρνηση (ορισμός ανοικτής διακυβέρνησης σε εθνικό επίπεδο, καθορισμός των αρχών, συντονισμός από το ΥΠΗΔ, έγκριση ΕΣΔ από το Υπουργικό Συμβούλιο, βασικές δομές συντονισμού-σημεία επαφής, βασική πλατφόρμα, κανόνες συμμετοχής/αρχές διαλόγου, κλπ)	Υψηλή προτεραιότητα
----	---	---------------------

2.	Εκπαίδευση προσωπικού δημόσιας διοίκησης από το Ε.Κ.Δ.Δ.Α. σε ψηφιακές δεξιότητες, οργάνωση των προγραμμάτων που παρέχει το Ε.Κ.Δ.Δ.Α σε κατηγορίες (θεσμικό, τεχνολογικό, επιχειρησιακό, επικοινωνιακό).	Υψηλή προτεραιότητα
3.	<p>Δημιουργία Αποθετηρίου Εργαλείων Ανοικτής Διακυβέρνησης π.χ. Λογισμικού Ανοικτού Κώδικα.</p> <p>Η δημιουργία ενός αποθετηρίου εργαλείων Ανοικτής Διακυβέρνησης θα βοηθήσει πολυεπίπεδα όλους τους φορείς στην επαναχρησιμοποίηση δοκιμασμένων εργαλείων και στη βελτιστοποίηση των μεθόδων διεκπεραίωσης των εργασιών. Επίσης, με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθεί η μείωση του κόστους δημιουργίας τους και θα προωθηθεί η αναγκαία διαλειτουργικότητα των συστημάτων του Κράτους. Το αποθετήριο εργαλείων Ανοικτής Διακυβέρνησης θα συνδράμει μέχρι και στην ευκολότερη και αρτιότερη συντήρηση και εξέλιξη των εφαρμογών που θα χρησιμοποιούνται. Ο ανοιχτός τρόπος παρουσίασης των εργαλείων θα οδηγήσει σε βάθος χρόνου τους πολίτες να εμπιστευτούν τα δεδομένα τους στις κρατικές οντότητες και στην κατάρριψη όλων των σχετικών fake news.</p>	Υψηλή προτεραιότητα
4.	Διαμόρφωση του Ενιαίου Πλαισίου Ανοικτής Διακυβέρνησης (συγκέντρωση όλων των ενεργειών που γίνονται και απαιτούνται για το μέλλον)-Toolbox	Υψηλή προτεραιότητα
5.	Ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών και των stakeholders προκειμένου να δημιουργηθούν κοινότητες πρακτικής από την κοινωνία. Αξιοποίηση γνώσης που έχουν ήδη οι φορείς από εταίρους.	Υψηλή προτεραιότητα
6.	Δημιουργία κοινότητας πρακτικής από δημόσιους υπαλλήλους - Εύρεση των βασικών παικτών και οργάνωση της επικοινωνίας και της διάχυσης του οράματος και των στόχων σε αυτούς ανά τομέα πολιτικής.	Υψηλή προτεραιότητα

7.	Δημιουργία Εθνικής Στρατηγικής για την Ανοικτή Διακυβέρνηση.	Μέτρια Προτεραιότητα
8.	Δράσεις ευαισθητοποίησης προς τη δημόσια διοίκηση και την κοινωνία για τα ζητήματα της ανοικτής διακυβέρνησης.	Μέτρια Προτεραιότητα
9.	Διαμόρφωση επικοινωνιακού πλάνου για την βελτίωση της ορατότητας ενεργειών που ήδη γίνονται (οpengon, εθνική πολιτική διοικητικών διαδικασιών, Εθνική Ακαδημία Ψηφιακών Ικανοτήτων, εργαστήρια καινοτομίας κλπ)	Μέτρια Προτεραιότητα
10.	Προσδιορισμός και καταγραφή των εμπλεκόμενων μερών και της κοινωνίας των πολιτών αξιοποιώντας τη δημόσια βάση δεδομένων των Οργανισμών Κοινωνίας των Πολιτών, σε συνεργασία με το ΥΠΕΣ	Μέτρια Προτεραιότητα
11.	Συγκέντρωση σε ενιαίο ιστότοπο όλων των εργαλείων ανοικτής διακυβέρνησης που δημιουργούν οι δημόσιοι φορείς (π.χ. πλατφόρμα καταγγελίας.)	Μέτρια Προτεραιότητα
12.	Δημιουργία χώρου προτάσεων από την κοινωνία των πολιτών προς τους δημόσιους φορείς για έργα ανοικτής διακυβέρνησης.	Μέτρια Προτεραιότητα
13.	Ανάπτυξη toolbox για την ανοικτή διακυβέρνηση (μέθοδοι και εργαλεία για την ανοικτή διακυβέρνηση που θα χρησιμοποιούν οι δημόσιοι φορείς)	Κανονική Προτεραιότητα
14.	Εισαγωγή της ανοικτής διακυβέρνησης και της συμμετοχικής δημοκρατίας σε σχολεία. Εκπαίδευση μαθητών για την αντιμετώπιση των fake news.	Αρνητική Προτεραιότητα (-1)
15.	Ενίσχυση συμμετοχικών πρακτικών και δημιουργία νέων διαδικασιών στη διαμόρφωση πολιτικών.	Αρνητική Προτεραιότητα (-1)

16.	Δημιουργία δικτύου ανοικτής διακυβέρνησης με σημεία επαφής στους φορείς. Τα σημεία επαφής θα πρέπει να είναι στελέχη με αφενός σχετική κατάρτιση αλλά και αρμοδιότητα με εκτελεστική εξουσία ώστε να συντονίζουν τις απαραίτητες ενέργειες.	Αρνητική Προτεραιότητα (-1)
17.	Δημιουργία Αποθετηρίου Καλών Πρακτικών και λύσεων για την ανοικτή διακυβέρνηση / προώθηση με demo.	Αρνητική Προτεραιότητα (-2)
18.	Διαμόρφωση ειδικών χώρων εκπαίδευσης πολιτών για την ανοικτή διακυβέρνηση σε επίπεδο δήμων – πανεπιστήμια/σχολεία πολιτών.	Αρνητική Προτεραιότητα (-2)
19.	Προγράμματα εκπαίδευσης προσωπικού στις έννοιες και σε καλές πρακτικές ανοικτής διακυβέρνησης εσωτερικά στους φορείς.	Αρνητική Προτεραιότητα (-2)

Ο οδικός χάρτης για το μέλλον

Συντονισμός Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

- Σχεδιάζοντας τον οδικό χάρτη για το μέλλον κάποιες από τις παραπάνω προτάσεις θα μπορούσαν να ενσωματωθούν σε αυτόν με μια σειρά που θα ικανοποιεί σταδιακά πλην αποτελεσματικά την αύξηση του βαθμού ενσωμάτωσης των αρχών της ανοικτής διακυβέρνησης στις πολιτικές
- Ένας βασικός στόχος για το μέλλον είναι η δημιουργία ενός πολυσυμμετοχικού φόρουμ (MSF), ενός ανοικτού χώρου δομημένου διαλόγου με την συμμετοχή του Δημοσίου, της Κοινωνίας των Πολιτών, της Ακαδημαϊκής Κοινότητας και εκπροσώπους του επιχειρηματικού κόσμου, το οποίο θα αποτελέσει ένα διαρκή μηχανισμό συμμετοχής και συνεργασίας των βασικών δρώντων για την ανοικτή διακυβέρνηση από το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και την κοινωνία των πολιτών. Το πολυσυμμετοχικό φόρουμ θα διασφαλίσει ότι οι αναγκαίες φωνές έχουν πρόσβαση και λόγο στον σχεδιασμό της ανοικτής διακυβέρνησης επιτυγχάνοντας με αυτόν τον τρόπο τις βασικές αρχές της διαφάνειας, της συμμετοχής και της λογοδοσίας. Η θεσμοθέτηση της ανοικτής διακυβέρνησης σε συνδυασμό με την ωρίμανση των εμπλεκόμενων θα υποστηρίξουν την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του MSF.

Συντονισμός Προεδρία της Κυβέρνησης

- Μπορεί να συνεισφέρει δημιουργώντας ένα Policy Lab σε υψηλό επίπεδο το οποίο θα αποτελεί τον μηχανισμό διάγνωσης αναγκών για νέες πολιτικές και

διαβούλευσης με τους εταίρους διασφαλίζοντας με αυτό τον τρόπο την προώθηση της ανοικτής διακυβέρνησης πριν τη διαμόρφωση μίας πολιτικής και τη νομοθέτηση. Πρόκειται για μία δομή, υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης, η οποία στελεχώνεται από σχεδιαστές (designers), διαμορφωτές πολιτικής (policy makers) και ερευνητές (researchers). Σε άμεση συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Συντονισμού, την Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και τις Υπηρεσίες Συντονισμού των Υπουργείων, προτείνει στον Πρωθυπουργό και το Υπουργικό Συμβούλιο δημόσιες πολιτικές υψηλής δημόσιας αξίας, αναλαμβάνει τον συντονισμό των εμπλεκόμενων μερών για την εκπόνησή τους και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής τους.

Συντονισμός Βουλή των Ελλήνων

- Η κωδικοποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας και η εισαγωγή τεχνολογικών εργαλείων και δομών στη διαδικασία νομοθέτησης μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης και την εκκαθάριση της από χρόνιες παθογένειες όπως η πολυνομία. Η υιοθέτηση και χρήση δομών όπως το Ευρωπαϊκό Αναγνωριστικό Νομοθεσίας (ELI) ή το Akoma Ntoso θα κάνουν τα νομικά μας κείμενα μηχανικά αναγνώσιμα. Αυτό το γεγονός θα βελτιώσει την διαδικασία εισαγωγής και επεξεργασίας τους μέχρι και την εφαρμογή τους. Η χρήση σύγχρονων τεχνολογικών δυνατοτήτων θα δώσει τελικά τη δυνατότητα πρόσβασης σε νομικά κείμενα σε όλους τους πολίτες ανεξαρτήτως των γνώσεων και ειδικοτήτων τους. Η παροχή όλης αυτής της πληροφορίας ως ανοικτά δεδομένα θα δώσει τη δυνατότητα για την αξιοποίηση της από άλλες εφαρμογές. Οι πολίτες και ο νομικός κόσμος θα έχουν καλύτερη δυνατότητα παρακολούθησης της ισχύουσας νομοθεσίας καθώς και ιστορικότητας αυτής.
- Προτείνεται να δοθεί σε μηχαναγνώσιμη μορφή και ως ανοικτά δεδομένα μέρος του πλούσιου πληροφοριακού υλικού που διαθέτει η Βουλή των Ελλήνων:
  - Η βάση Νομοσχεδίων από την Η' Κοινοβουλευτική Περίοδο (22.10.1993 - σήμερα)
  - Τα βιογραφικά, τα στοιχεία επικοινωνίας και η δραστηριότητα των Βουλευτών
  - Ο κατάλογος των Μέσων Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
- Ο κατάλογος των Συνεδριάσεων και των πρακτικών της Ολομέλειας και των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

3. Προτάσεις για περιεχόμενο επιμορφωτικού προγράμματος στο ΕΚΔΔΑ:

Στο πλαίσιο των εργασιών του εργαστήριου αναπτύχθηκαν μια εκτενείς προτάσεις για τη διαμόρφωση ενός πλαισίου δράσεων επιμορφωτικού χαρακτήρα. Αναφέρονται επιγραμματικά Θεματικοί άξονες που θα εμπεριέχονται στα προτεινόμενα Προγράμματα του ΙΝΕΠ:

- Εισαγωγή στην Ανοικτή Διακυβέρνηση. Βασικές αρχές αυτής και προσδοκώμενα αποτελέσματα εφαρμογής. Διεθνείς πρωτοβουλίες Ανοικτής Διακυβέρνησης. Κατάρτιση και υλοποίηση Εθνικών Σχεδίων Δράσης στα πλαίσια της OGP.
- Το υφιστάμενο πλαίσιο Ανοικτής Διακυβέρνησης. Σχέδια Δράσης φορέων και Καλές πρακτικές.
- Τα Ανοικτά Δεδομένα ως μέσο Ανοικτής Διακυβέρνησης (βλ. και άλλο εργαστήριο).
- Ψηφιακές δεξιότητες σχετικά με την Ανοικτή Διακυβέρνηση¹⁰: δεξιότητα στα δεδομένα, ψηφιακή ασφάλεια, σχεδίαση ψηφιακών υπηρεσιών, ψηφιακή ηγεσία, ψηφιακή καινοτομία, κ.ά.
- Δεξιότητες συνεργασίας, επικοινωνίας και συμμετοχής στη διαμόρφωση πολιτικών για τους πολίτες.

Επίσης κατατέθηκαν 3 ολοκληρωμένες προτάσεις επιμορφωτικών προγραμμάτων με τους εξής τίτλους:

A. Διαχείριση έργων με τη χρήση ανοικτού και ελεύθερου λογισμικού.

B. Ανάπτυξη ηλεκτρονικής πλατφόρμας (whistleblowing platform) υποβολής αναφορών εσωτερικού διαύλου (ν.4990/2022)

Γ. Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ψηφιακής Ικανότητας (DigComp)

---

¹⁰ Π.χ. [The OECD Framework for digital talent and skills in the public sector | en | OECD](#)